

Voer voor juristen

Auteur(s):

Bergeijk, P.A.G. van
DNB en Ocfab

Verschenen in:

ESB, 83e jaargang, nr. 4156, pagina D12, 11 juni 1998

Rubriek:

Reactie

Trefwoord(en):

marktwerking, deregulering, w etgevingskwaliteit

Dit artikel is een reactie n.a.v.: R.K. Visser, [Laat de markt werken en de overheid toezicht houden](#), *ESB-dossier*, 11 juni 1998, blz. D8-D12.

Het wordt wel eens vergeten, maar het nieuwe Nederlandse mededingingsregime is niet zozeer te danken aan de Nederlandse economen als wel aan de juristen. Staatssecretaris van Rooij en Secretaris-generaal Geelhoed openden op het Ministerie van Economische Zaken een nieuw perspectief op de rol en betekenis van marktwerking voor de economie. Tegelijkertijd onderkenden zij het principiële belang om de Nederlandse mededingingswetgeving aan te sluiten bij wat gebruikelijk was op het Europese continent. De blik die Visser op de VS werpt is zo bezien wat mij betreft niet direct voor de hand liggend. De noodzaak een 'level playing field' te scheppen op de interne markt noopt eerder tot een vergelijking met de instituties in de lidstaten. Daarbij valt juist op dat *grosso modo* in Europa gekozen is voor een onafhankelijke positionering van de mededingingsautoriteit. Vanzelfsprekend zijn daarbij, zoals altijd in de EU, verschillende invullingen gegeven aan de mate van onafhankelijkheid van de desbetreffende nationale diensten. Het punt is evenwel dat als men nadenkt over de Nederlandse institutionele vormgeving terzake, het mij voorkomt dat vooral elementen uit die Europese diversiteit zijn overgenomen.

Hoe het ook zij, natuurlijk is het niet altijd een zegening dat juristen de boventoon voeren bij vraagstukken gerelateerd aan marktwerking. Tijdens het congres Economic Science: Art or Asset was Patrick van Cayseele openhartig over de problemen die hij als econoom ondervond in de Belgische mededingingsautoriteit (overigens een nog onafhankelijker instituut dan de Nederlandse Nma, aangezien de Minister geen aanwijzingsrecht heeft)¹. Volgens van Cayseele is het vanuit juridisch perspectief moeilijk tot uitspraken te komen over activiteiten die nog niet hebben plaatsgevonden, terwijl het mededingingstoezicht veelal preventief moet zijn (en dit geldt in het bijzonder bij de beoordeling van de mededingingsaspecten van fusies). Juristen moeten eerst het bloed van het slachtoffer zien voor er sprake kan zijn van een misdrijf. Complicerende factoren hierbij zijn het verschijnsel dat economen van mening verschillen alsmede het gegeven dat nieuwe speltheoretische benaderingen veel meer informatie vereisen dan mededingsautoriteiten ter beschikking hebben². In dit licht bezien moet de aandacht niet alleen uitgaan naar de kwaliteit van de regels, maar ook naar de controleerbaarheid hiervan (een punt dat onderbelicht blijft in het artikel van Visser).

Als het gaat om de controleerbaarheid is de economische ervaring ontzuenderend. Heel dikwijls blijken de aanwezige indicatoren voor marktmacht elkaar empirisch tegen te spreken³. Evenzo is het onderscheid tussen bijvoorbeeld impliciete en expliciete collusie niet aan de buitenkant te geven. Dat betekent dat het doorslaggevend bewijs niet door de economen gegeven zal kunnen worden, maar bij voorbeeld aan de correspondentie of administratie van het desbetreffende bedrijf zal moeten worden ontleend. Ook daar spelen juristen weer de hoofdrol.

ESB-dossier: Marktwerking, deregulering en wetgevingskwaliteit.

Inleiding

Ministerie van Economische zaken, [MDW in vogelmucht](#)

A. Heertje, [Meer welvaart met hulp van Pareto](#)

Toezicht

R.K. Visser, [Laat de markt werken, en de overheid toezicht houden](#)

A.J.M. Kleijweg, [De rol van de NMa nader belicht](#)

P.A.G. van Bergeijk, Voer voor juristen

Marktwerking

H.W. de Jong, [Meer markt, meer welzijn?](#)

F. van Waarden, [Over Burgers en burgers](#)

Het MDW-project

L.A. Geelhoed en W.A. Oskam, [De broedende kip](#)

R.J. in 't Veld, [En marge](#)

Nieuwe markten

E. Bartelsman, P. de Bijl en M. Canoy, [De onzichtbare hand grijpt naast nieuwe markten](#)

H.C. Bakker, [Overheidsrol cruciaal, maar begrensd](#)

Markt en overheid

R. Goudriaan en M.G. Lijesen, [Wat kost de ondernemende overheid?](#)

D.J. Wolfson, [D-OEMdenken](#)

Epiloog

H.A. Keuzenkamp, [Wordt vervolgd](#)

1 Zie: *Economic science: art or asset*, Ocfef, Rotterdam 1997, blz. 79-80.

2 Vergelijk A. Jacquemin, Industrial organization and competition policy: what are the links?, in: P.A.G. van Bergeijk e.a. (red.), *Economic science and practice*, Edward Elgar, 1997.

3 M.A. van Dijk en P.A.G. van Bergeijk, Marktwerking, markup-ratio's en marktmacht in Nederland, *TPE*, 1996 nr 3, blz. 9-28